

תוכן עניינים

1	שער א': תום-הלב וחובת ההגינות
1	פרק א': מבוא
13	פרק ב': "תום-לב" - עיקרון על
17	פרק ג': תום-לב סובייקטיבי - תום-לב אובייקטיבי
19	פרק ד': סיכום
21	שער ב': הפרת חובת תום-הלב כעילת תביעה עצמאית
21	פרק א': מבוא
23	פרק ב': עילה עצמאית או לא
31	שער ג': חובת תום-הלב בדיני ביטוח
31	פרק א': מבוא
35	פרק ב': מהותו של חוזה - סעיף 1 לחוק
35	1. סעיף 1 לחוק
36	2. זכותו של מי שאינו מבוטח - אך "מוטב"
36	3. דמי הביטוח תנאי מרכזי ביצירת החוזה
37	4. מהותו של חוזה הביטוח - מסחרית-כלכלית
37	5. חוזה הביטוח - חוזה אישי
37	6. חוק חוזה הביטוח - דיני החוזים הכלליים
40	7. מועד חתימת ההצעה - מועד תחילת הביטוח
40	8. צורתו של חוזה הביטוח
41	9. דרישת המסויימות
42	10. נטל ההוכחה
43	11. היקפו של נטל ההוכחה
44	12. מידת ההוכחה הנדרשת
47	פרק ג': פוליסה - סעיף 2 לחוק
47	1. כללי
51	2. חובת תום-הלב
54	3. המצאת הפוליסה ונטל ההוכחה
57	4. מהן תוצאות אי-מסירת הפוליסה לידי המבוטח?
60	5. שאלת היקפה של חובת הגילוי היזום המוטלת על מבוטח
65	פרק ד': חובה להבליט הגבלות - סעיף 3 לחוק

1. כללי	65
2. חובת הבלטת הגבלות וסייגים - איסור על ניסוח מעורפל	68
3. החובה ליידע את המבוטח שאין בידו כיסוי מלא - חובת תום-הלב ..	69
4. חובת המבוטח לקרוא את הפוליסה	70
5. על תניות החריגה לבלוט ולהבהב בעיני המבוטח	71
6. עיקרון "ההבלטה" - המבחן לעמידה בתנאי הוא מבחן התוצאה	71
7. נטל ההוכחה מוטל על המבטח	72
8. פרשנות הפוליסה לטובת המבוטח	72
9. הוראת סעיף 3 באה להוסיף ולא להתנות על דיני החוזים	73
פרק ה': חובת הגילוי - סעיף 6 לחוק	75
1. כללי	75
2. מטרת הגילוי הטרם-חוזי	78
3. פניה של חובת הגילוי ונטל ההוכחה	79
4. החובה המוטלת על המבוטח - היקפה	80
5. סעיף 6 לחוק - אלמנט נפשי של כוונת מרמה	80
6. הפרת חובת הגילוי מצד המשיב בדבר עברו הביטוחי	87
פרק ו': תוצאות של אי-גילוי - סעיף 7 לחוק	91
1. כללי	91
2. סעיף 7(ג) לחוק - קיומה של כוונת מרמה	92
פרק ז': שלילת תרופות - סעיף 8 לחוק	97
1. כללי	97
2. אי-הגילוי לא היסב נזק למבטח	98
פרק ח': ייחוד תרופות - סעיף 38 לחוק	101
1. כללי	101
2. הפרת חובת ההודעה	103
3. ביטול הסכם בגין פיגור בתשלום דמי ביטוח	103
4. הפרת חובת תום-הלב	104
5. תחולת סעיף 9 לחוק השליחות	104
6. פניה לחוק החוזים (חלק כללי)	104
פרק ט': עניינים שונים	107
1. המבקש פעל בתום-לב ובהתאם לתנאי הפוליסה; כי המוסך הוא שסירב לשתף פעולה עם המשיבה, וכי בנסיבות אלה עמד המבקש בחובתו להקטין את הנזק	107
2. העותרת לא השיבה בכנות על מספר שאלות בהצהרת הבראות	108

3. חובת הגילוי של חברת הביטוח כלפי המבוטח בכל הנוגע לגילו של הנהג.....	109
4. מוקד המחלוקת אינו בכלל המזכה על-פי הפוליסה, אלא בחריג לכלל. הצדדים חלוקים באשר לפרשנות החריג לכיסוי הביטוחי, המוציא מכלל הכיסוי הוצאות שהוצאו "לתיקון ו/או להשבה לקדמות של העבודה" (פוליסת כלל), או הוצאות שהוצאו "work per se" (פוליסת איילון). חריג זה אינו יוצא דופן, אלא חריג שכיח ונפוץ בפוליסות אחריות מקצועית.....	111
5. האם חברות הביטוח קיבלו הרשאה חוקית לפעול כפי שפעלו, והן הסתמכו על הרשאה זו בתום-לב.....	113
6. הפול מכרה למערער פוליסה על-סמך רישיון נהיגה זר, מבלי שעשתה לפחות את המינימום הנדרש כדי להסב את תשומת-ליבו כי נהיגה עם רישיון זר עשויה לעורר בעיות.....	114
7. עמדת המפקח והשלכותיה - ביצוע השינוי בתכנית הביטוח.....	115
8. האם מנורה מנצלת, בחוסר תום-לב של ממש, את העובדה כי ערכו של טופס 17 איננו ידוע למבוטחים ובכך נמנע מהאחרונים להוכיח את הנזק שנגרם להם, תוך שהם מקבלים פיצוי בסכום נמוך מזה המגיע להם.....	116
9. עקרון תום-הלב מחייב את המשיבות בערעור לצרף לצורך החלת המבצע תחילה את המוצרים היקרים יותר, כך שההנחה המוצעת במבצע תהיה ההנחה המרבית האפשרית.....	118
10. הודאה שמבוטח מודה בפני מבטחתו בהליך לאכיפת כיסוי ביטוחי אינה יכולה לשמש את הצד השלישי.....	119
11. יש חשיבות לעקרון תום-הלב ביחסים שבין המבוטח למבטחת, אך בנסיבות העניין לא מדובר בהפרה המצדיקה שלילת כיסוי ביטוחי.....	121
12. העובדה שהמבקש להיות תובע ייצוגי עוסק בתחום המדובר אינה שוללת כשלעצמה את כשירותו להיות תובע ייצוגי.....	123
13. בטרם יפנה לבית-משפט ראוי לו לתובע להקדים פניה לנתבע, שמא מבוקשו יתקבל בלא שתוגש תביעה. השאלה החשובה באמת היא, האם קיימת חובה שבדין המחייבת את התובע לעשות כן, ואם לא עשה כן - מה ההשלכה על כך.....	124
14. אין לאפשר למשיבה לחמוק ללא כל תשלום מכוח הפוליסה וכי התנהלותה לוקה בחוסר תום-לב, בהתנהלות בניגוד לדין ותוך עשיית עושר ולא במשפט.....	126

15. על הניזוק לתת למזיק הזדמנות נאותה לשלם את הנזק בטרם יחל הליך משפטי; ואולם מנגד, על המזיק לפעול בתום-לב, ולשלם כל סכום שאינו שנוי במחלוקת.....	127
16. התנהלותו של החייב שלא מצא לדווח על זכאותו לפיצויים לפני מתן צו ההפטר אינה מניחה את הדעת ומהווה על-פניה הפרה של חובת תום-הלב החלה על החייב לכל אורך הליך הפש"ר.....	129
17. התנהלות המשיבה היתה שרירותית מגמתית ומוטעית תוך ניצול לרעה של הזכויות הדיוניות ובחוסר תום-לב.....	130
18. חברות הביטוח סירבו להכיר בכיסוי הביטוחי עבור המקרה, משום שלשיטתן אין מדובר ברשלנות מקצועית המכוסה בפוליסה כגון בגין טעות או השמטה, אלא במעשי מרמה בחוסר תום-לב, וכן טענו חברות הביטוח שהתובע הפר את תנאי הפוליסה בין היתר כיוון שלא שימש כעורך-הדין בעסקת ההלוואה.....	132
19. אי-קיום, בחוסר תום-לב, של חובת הקטנת הנזק.....	135
20. תביעה לתשלום על נזקים שנגרמו לתובעת כתוצאה מגשמים - המומחים מטעים המבטחת פעלו בחוסר מקצועיות ובחוסר תום-לב כשלא ביצעו בדיקות רלוונטיות למכונות, ללוחות החשמל ולמבנה.....	136
21. פסיקת ריבית מיוחדת בשל אי-תשלום סכומים שאינם שנויים במחלוקת בתום-לב.....	137
22. הנתבעות פעלו בתום-לב בהתאם להוראות הרגולטור.....	138
23. זכותו של התובע להקטין מטעמו את תגמולי המל"ל וחייב הגדלת הסכום המשתלם מהסכום המוקפא בשל הקטנת גודל הרכב - מדובר בהתנהלות חסרת תום-לב ומחוסרת סבירות.....	139
24. בכל הקשור למילוי חובותיו למשיבה, באמצעות אביו, מתח המערער את חובתו לתום-לב, עד הקצה.....	140
25. זכאות לתשלום ריבית מיוחדת בהתאם לסעיף 28א לחוק חוזה הביטוח. הטענה נשענת על-כך, שהמבטחת לא שילמה למערער את הסכומים שאינם שנויים במחלוקת בתום-לב.....	142
26. המבקשת מחוייבת לשלם למשיב את מלוא נזקו, זאת בשל מחדלה הן באי-גילוי הפרט המהותי המתבקש, הן בשל פעולתו בתום-לב של המשיב.....	143
27. ניסיונם חסר תום-הלב של הצדדים ליצור סחבת מיותרת ולעכב את ניהול ההליך תוך השחתת זמנו של הנתבע.....	146

28. דרישה לתשלום ריבית עונשית מירבית לאור התנהלות מגדל בחוסר תום-לב תוך הפרת הוראות החוק	147.....
29. המבקש הסתיר את דבר קיומו של ההודעה לצד רביעי במסגרת בקשת האישור וכי התנהלות זו מהווה חוסר תום-לב מצדו	148.....
30. הפחתת תגמולי הביטוח כחלק מחובת המבוטח להקטין נזקיו, צריכה להיעשות על-פי הוראות הדין בהתאם לנסיבות העניין	149.....
31. האם אין חשיבות לעובדה שהמערערת הסכימה להמשיך ולבטח את המשיב לאחר האירועים האמורים בהליך בבית-משפט קמא, ולמרות טענותיה כי זה התנהל בחוסר תום-לב ונתן למערערת תשובות מטעות, העולות כדי תרמית, עובר להוצאת הביטוח	150.....
32. דרישת המשיבות לקבלת התשלום בגין יתרת התקופה או אי-השבת תשלום שהתקבל בגין כתב שירות לרכב שנגנב או באובדן גמור, שעה שמוכן שלא ניתן עוד לעשות כל שימוש בכתב השירות, באה בגדר שימוש שלא בתום-לב בזכות חוזית	151.....
33. לא היה כל שינוי בתנאי הפוליסה שמופיעים בז'קט ולפיהם הפוליסה אינה מכסה פגיעות של צד שלישי בעת קיום שיפוצים בעסק. הנתבע 1 ז"ל ידע על אותו חריג ומכאן שלא ניתן לראות את כלל כמי שנהגה בחוסר תום-לב ובדרך לא מקובלת	152.....
34. חובת חברות הביטוח לגלות למבוטח וליידע אותו על דבר קיומן של יותר מפוליסת ביטוח מבנה אחת בחברת הביטוח שלהן עצמן	153.....
35. המשיבות מטעות בחומרה את לקוחותיהן ומבוטחיהן, אשר רוכשים מהן ביטוח נסיעות לחו"ל	155.....
36. בנסיבות הנדונות לא חלה הוראת סעיף 24(ב), מאחר שאי-הדיווח על התאונה לחברת הביטוח לא נעשה במזיד כדי למנוע את בירור החבות, כי אם כאמור, בתום-לב מתוך הנחה שלא התרחש אירוע ממשי	158.....
37. בקשה למתן ארכה להגשת ערעור - המשיבה יכלה לשלם את תגמולי הביטוח מייד עם קבלת תעודת הפטירה, העדיפה לתת לזמן לחלוף ובכך ניצלה את חוסר והבנתו של המבקש 1 אדם מבוגר בשנות ה- 80 לחייו, ולאחר מכן התגוננה בטענת התיישנות בחוסר תום-לב ובחוסר ניקיון כפיים	159.....
38. חברת הביטוח מתנערת מהענקת כיסוי ביטוי בניגוד לדין, בניגוד לתנאי הפוליסה וחוק חוזה ביטוח, וכל זאת בחוסר תום-לב משווע ומתוך ניסיון מכוער ופסול להתיש את התובע ולהימנע ממתן הכיסוי הביטוחי	160.....

39. אי-תשלום הפרמיה לנתבעת נבע מצירוף נסיבות מצער, ולא עקב רשלנות או רצון מכוון להתחמק מתשלומים אלה. מדובר במצב של תום-לב מובהק, בו כרטיס האשראי של התובעת בוטל עקב שימוש של גורמים זרים בו, שלא כדין.....	161
40. המקרה דנן הוא מאותם מקרים שבהם יש לעשות שימוש בהוראות סעיף 28א לחוק חוזה הביטוח ולחייב את הנתבעת בריבית מיוחדת....	162
41. משך הטיפול בתביעת התובע - הבחירה של תובע למהר להגיש תביעה מייד בחלוף 30 הימים (ולפעמים אפילו קצת לפני) מצדיקה קביעה לפיה פעולת התובע אינה בתום-לב.....	163
42. נפקות פוליסת הביטוח - חלה חובה על הנתבעת לבדוק ולוודא שהפוליסה שהנפיקה תקיפה.....	167
43. התובע לא מיהר להודיע למשטרה על הגניבה בו ברגע בו נודע לו אודותיה ונמנע מלחשוף לפני החוקר את כל פרטי ההתקשרות שלו - התקבלו הסבריו של התובע כי הדבר נעשה בתום-לב.....	168
44. תכשיט שאבד לתובעת על-פי הנטען - נטל הוכחת טענת המרמה.....	169
45. מנגנון שמאי המכריע נועד לא להגביל את בחירת המבוטח אלא להבטיח כי במקרים בהם קיימת מחלוקת מהותית בהערכת הנזק, יינתן פתרון מקצועי וניטרלי אשר משרת את המטרות החוקתיות - לשמור על שקיפות, תום-לב והגנה על זכויות המבוטחים.....	170
46. ריבית מיוחדת - מדובר בכלי שלא נקל ישתמש בו בית-המשפט עת גם לא נמצא כי מקור אי התשלום היה בשל חוסר תום-לב מצד הנתבעת.....	172
47. התובע לא זכאי להוצאות הנלוות מששולמו לו התגמולים תוך 30 יום מיום שנתבררו לפניו המסמכים הנדרשים והלה הזדרז להגיש תביעתו ביום בו נתקבלו התגמולים על-כן אין לחייבה בתשלום שכ"ט מלא לפי גובה התביעה ודרישתו זו נגועה לטענתה בחוסר תום-לב.....	174
48. על-מנת לקבוע אם הנימוק שהעלתה המבטחת כנימוק לאי-תשלום תגמולי הפוליסה נעשתה בתום-לב, יש לבחון האם המבטחת הציגה טעם ענייני ואמיתי לטענותיה, בין אם זה מבוסס על טיעון עובדתי ובין על טיעון משפטי.....	179
49. האם היה על התובעים לפעול להקטנת הנזק בנוגע לנזק למנוע, שהוא הנזק העיקרי שנגרם לרכב - התובע סבר בתום-לב שניתן להמשיך לסוע עם הרכב עד לתחנת הדלק הקרובה כדי לבדוק ולמלא שמן.....	181

50. התובעת לא פעלה בתום-לב שכן הכניסה את רכבה לתיקון במוסך ורכשה את החלפים עוד טרם הונפקה שומה ראשונית על-ידי שמאי כנדרש.....	182
51. התובעת פעלה בתום-לב, בדיוק כפי שנדרש ממנה.....	185
52. התובע לא הרים איפוא את הנטל לשכנע כי הנתבעת פעלה במקרה זה בחוסר תום-לב המצדיק חיובה בפסיקת ריבית מיוחדת.....	186
53. הנתבע או מי מטעמו נהגו בחוסר תום-לב עת ניסחו את ההסכם שכן הכניסו לכתב הווייתור סעיפים החורגים מהסכמות הצדדים.....	187
54. הנתבעת הפרה את חובתה בכך שלא דאגה לעדכן את סכום הביטוח בפוליסה, וזאת בחוסר תום-לב, ובניגוד למצופה מחברת ביטוח.....	188
55. תשלום תגמולי ביטוח בערכי כינון או בערכי שיפוי - התובעת טענה כי הנתבעת התנהלה בחוסר תום-לב, לא שילמה דבר בגין הנזק ולא תיקנה אותו, למרות שעל-פי הפוליסה תיקונים יעשו רק על-ידי ספקי שירות של הנתבעת.....	189
56. הגשת תמלול כראיה, שאינו משקף באופן מלא ונאמן את השיחה שהוקלטה, מהווה צעד חסר תום-לב.....	191
57. האם נעשה ניסיון לשנות את הדברים כך שחברת הביטוח תהיה כיס עמוק.....	193
58. דרישת התובע לחייב את הנתבעת בתשלום ריבית מיוחדת, כמובנה בסעיף 28א לחוק חוזה הביטוח, על יסוד טענתו כי אי-תשלום תגמולי הביטוח נעשו בחוסר תום-לב.....	196
59. חידוש ביטוח - מספר הזמנות עבודה בוטלו בשל היעדר קיומו של כיסוי ביטוחי ובשל התנהלות התובעת שלטענתו היתה נעדרת תום-לב.....	197
60. לא נמצא כי הנתבעת נהגה בחוסר בתום-לב או שניהלה את המשפט בצורה בלתי-הוגנת או בלתי-ראויה ומשכך אין מקום לפסוק ריבית מיוחדת בהתאם לסעיף 28א לחוק חוזה הביטוח.....	198
61. הבקשה עולה כדי חוסר תום-לב ושימוש לרעה בהליכי משפט המונעים קבלת הבקשה, מקום בו נמנעה התובעת מהמצאת המידע העובדתי והמקצועי שיאפשרו לה לברר חבותה הנטענת.....	199
62. האם חלה על הנתבעת חבות מכח חוק חוזה הביטוח בעיקר לאור חובת גילוי רחבה החלה על המבטח וחובת תום-הלב.....	200
63. פרשנות הנתבעת, לפיה אין לחייבה בדמי השתתפות עצמית כאשר נפסקו הוצאות לטובת התובעת, פוגעת בעקרון תום-הלב, שכן במקרה הפוך היתה התובעת נושאת במלוא הוצאות המשפט והפיצוי לצד ג'.....	202

64.	תביעה כספית לתשלום תגמולי ביטוח מכוח פוליסה, בגין נכות נטענת - התובעת טענה כי נשאה בהוצאות לא מבוטלות למומחים ואגרה, התנהלה בתום-לב בהליך, לרבות חשיפת מידע אודות תאונה קודמת ואף נעתרה לבקשות שונות מטעם הנתבעת לאורכות.....	203
65.	תביעה כספית בסך 40,867 ש"ח שבמרכזה נזקי רכוש - נוכח העובדה שלא פנו לסוכן הביטוח בזמן נמצא שזה חוסר התנהלות נכון מצד הצדדים אך לא חוסר תום-לב במובנו.....	205
66.	בנסיבות בהן התובע לא איפשר לבצע בדיקה החיונית לבירור החבות - שהנטל להוכחתה מוטל עליו - הפר את חובת ההגינות הבסיסית וחובת תום-הלב ומנע ראיות משמעותיות באופן המשליך גם על יכולתו להוכיח את תביעתו.....	206
67.	מדובר בתאונה מבוטלת וכי התביעה הוגשה בחוסר תום-לב תוך ניסיון לזכות בתגמולי ביטוח שלא כדין.....	209
68.	תובע שהינו אח במקצועו, אינו בעל מקצוע בתחום איתור תקלות בצנרת והתמודדות עם נזקי מים, ונראה כי פעל בזמן אמת ובתום-לב מתוך ניסיון להביא להפסקת הנזילה וצמצום הנזק שנגרם לדירתו ולדירת אחיו וזאת במסגרת חובתו כמבוטח להקטנת הנזק.....	210
69.	כאשר המחלוקת בין הצדדים רובה ככולה נוגעת לטענת אי-הגילוי והתוצאה שהנתבעת מבקשת לגזור מכך, יש מקום להורות על היפוך סדר הבאת הראיות.....	211
70.	הנתבעת מפרה את הוראות חוק חוזה הביטוח בכך שהיא אינה משלמת לתובע את שמגיע לו ופועלת כלפיו בחוסר תום-לב תוך הטעיה ויצירת מצג שווא, ותוך הסתרת עובדות חשובות שאילו היה מודע להן לא היה מתקשר עימה.....	212
71.	העובדה שצד פעל בתום-לב אינה פוטרת אותו מתשלום הוצאות אם הפסיד בתיק, שכן הצד שזכה זכאי שלא יישא בהפסדים עקב ניהול ההליך.....	213
72.	הגנה על המבוטחים וצמצום אי-השוויון בינם לבין חברת הביטוח, והבטחת יעילות משפטית וחובת תום-הלב המאפשרת למבוטח לכלכל צעדיו אל מול עמדת המבוטח ולקבל החלטה מושכלת כיצד לפעול מול החלטתו ולהעריך את כדאיותה של הגשת תביעה נגדו.....	214

73. בנוסף לתמיהות; סימני השאלה; הסדקים שנפערו בעדויותיהם של הנהגים המעורבים; וחוסר תום-ליבם; לא ניתן להתעלם מעוד מספר נתונים, אשר בהצטברותם, מתחזקת התרשמו לפיה אין מקום לתת כל אמון בגרסתו של הנתבע 1, בכל הקשור לזהות הרכב שהיה מעורב בתאונה.....	214
74. התובעת פעלה בתום-לב בכך שחשבה שבהנחה וחברת הביטוח שלחה הודעה על תשלום בדבר ההשתתפות העצמית, מעיד על קבלת התביעה ופעלה בהתאם לכך.....	216